

कश्यपोऽसितो देवलो वा। पवमानः सोमः। गायत्री।

प्र निम्नेनेव सिन्धवो घ्नन्तो वृत्राणि भूर्णयः। सोमा असृग्रमाशवः ॥ ९.०१७.०१

सिन्धवः- उदकानि। निम्नेनेव- प्रवणदेशं यथा तथा प्रवणहृदयम्। वृत्राणि- आवरणानि। घ्नन्तः- विनाशयन्तः। भूर्णयः- शीघ्रगाः। आशवः- व्याप्तुवन्तः। सोमाः- रसाः। असृग्रम्- सृज्यन्ते ॥१॥

अभि सुवानास इन्द्रवो वृष्टयः पृथिवीमिव। इन्द्रं सोमासो अक्षरन् ॥ ९.०१७.०२

अभि- अभितः। सुवानासः- निष्पादिताः। इन्द्रवः- हृत्क्लेदनकराः। सोमासः- रसाः। वृष्टयः। पृथिवीमिव- धरणीमिव। इन्द्रम्- ईशनाधिदैवतं प्रति। अक्षरन्- क्षरन्ति ॥२॥

अत्यूर्मिर्मत्सरो मदः सोमः पवित्रे अर्षति। विघ्नत्रक्षांसि देवयुः ॥ ९.०१७.०३

अत्यूर्मिः- चित्तवृत्तितरङ्गातीतः सन्। मत्सरः- हृष्टः। मदः- तृप्तः। देवयुः- देवकामः। सोमः- रसः। रक्षांसि- दुष्टभावनानि। विघ्नन्- स्तम्भयन्। पवित्रे- शुद्धे प्रतीके। अर्षति- गच्छति ॥३॥

आ कलशेषु धावति पवित्रे परि षिच्यते। उक्थैर्यज्ञेषु वर्धते ॥ ९.०१७.०४

कलशेषु- प्रतीकेषु। आ- मर्यादया। धावति। पवित्रे- शुद्धे प्रतीके कलशे वा। परि षिच्यते- शुद्धयते। उक्थैः- मन्त्रैः। यज्ञेषु- उपासनेषु। वर्धते ॥४॥

अति त्री सोम रोचना रोहन्न भ्राजसे दिवम्। इष्णन्सूर्यं न चोदयः ॥ ९.०१७.०५

त्री रोचना- अन्नप्राणमनःप्रतीकभूर्भुवःसुवः। अति- अतिक्रम्य। सोम- रस। न- संप्रति। दिवम्- चिदाकाशम्। रोहन्- आरोहन्। भ्राजसे- ज्वलसि। सूर्य- सवितारमात्मानम्। इष्णन्- गच्छन्। न चोदयः- चोदयसि च ॥५॥

अभि विप्रा अनूषत मूर्धन्यज्ञस्य कारवः। दधानाश्चक्षसि प्रियम् ॥ ९.०१७.०६

यज्ञस्य- उपासनस्य । मूर्धन्- मुख्ये स्थाने । विप्राः- मेधाविनः । कारवः- उपासकाः । चक्षसि- दशनि । प्रियम्- प्रेम । दधानाः- भरन्तः । अभि- आभिमुख्येन । अनूषत- स्तुवन्ति ॥६॥

तमु त्वा वाजिनं नरो धीभिर्विप्रा अवस्यवः। मृजन्ति देवतातये ॥ ९.०१७.०७

तमु त्वा- अमुं भवन्तम् । वाजिनम्- शोभनगतिम् । नरः- नेतारः । विप्राः- मेधाविनः । अवस्यवः- रक्षाकामाः । धीभिः- धारणाभिः । देवतातये- देवोपासनाय । मृजन्ति- शोधयन्ति ॥७॥

मधोर्धारामनु क्षर तीव्रः सधस्थमासदः। चारुऋताय पीतये ॥ ९.०१७.०८

मधोर्धाराम्- माधुर्यधाराम् । अनु क्षर । तीव्रः- शीघ्री । सधस्थम्- सदनम् । आसदः- निषीदसि । ऋताय पीतये- प्रकृतिनियतिभूतसत्यानुभवाय । चारुः- सुन्दरो भवसि ॥८॥